

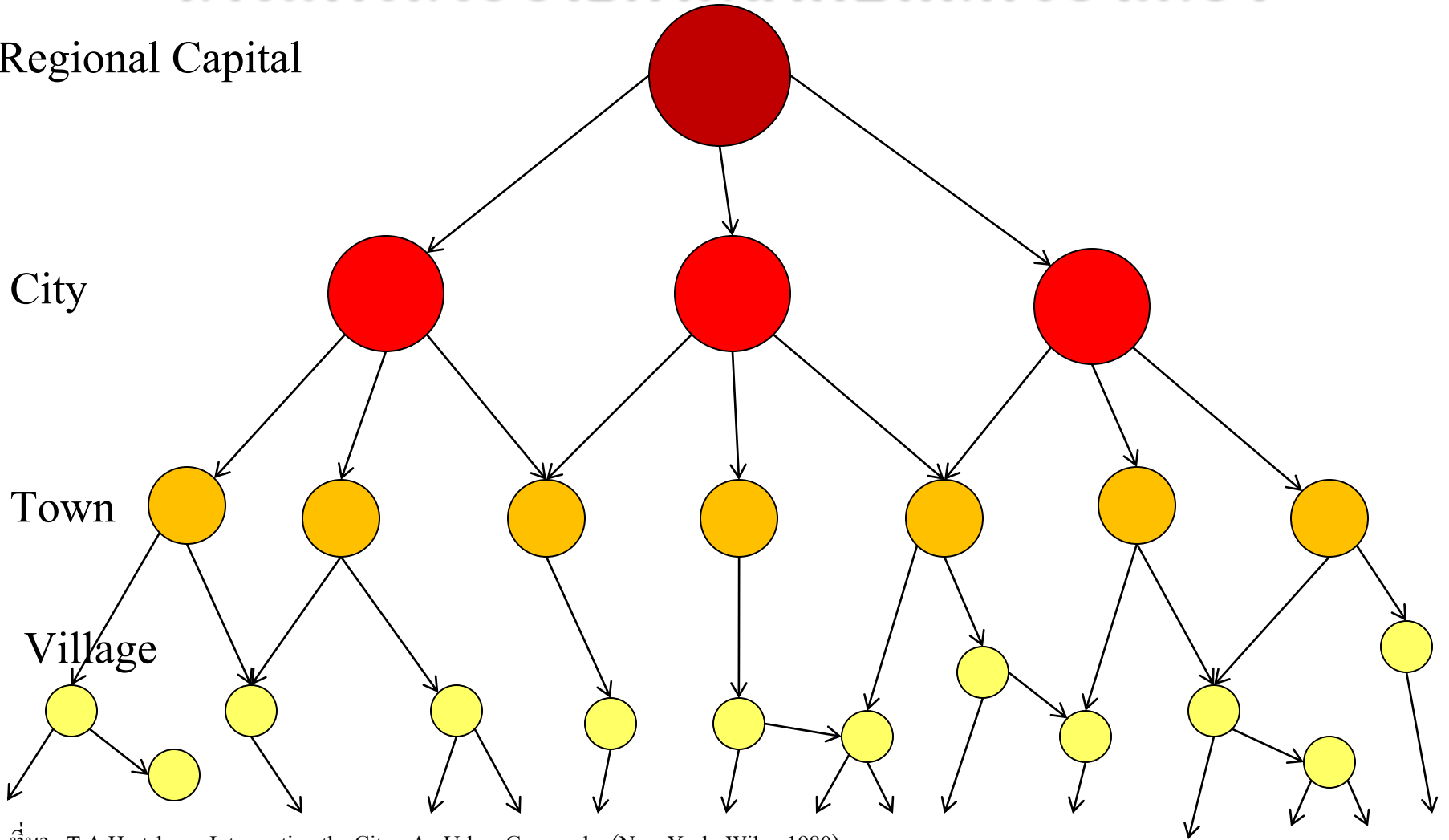
การแพร่กระจายตามลำดับศักดิ์ของเมือง

Regional Capital

City

Town

Village

ที่มา : T.A.Hartshorn. Interpreting the City : An Urban Geography (New York: Wiley,1980)

วิชา ภูมิศาสตร์เมือง Urban Geography (GEO 3409)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

นายอนุสร พุ่มพวง

geography2gis@gmail.com

ลักษณะการกระจายตามขนาดของเมือง

การกระจายของเมืองตามกฎอันดับ-ขนาด

กฎอันดับ-ขนาด
$$P_n = \frac{P_1}{R_n}$$

P_n = จำนวน ปชก. ของเมืองที่ต้องการทราบ (อันดับ n)

P_1 = จำนวน ปชก. ของเมืองขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศหรือในภูมิภาค

R_n = อันดับของเมืองที่ต้องการทราบ

จากกฎ เมืองอันดับ2 จะมี ปชก. 1 ใน 2 ของเมืองอันดับ1

เมืองอันดับ3 จะมี ปชก. 1 ใน 3 ของเมืองอันดับ1

เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อิตาลี สวิตเซอร์แลนด์ เกาหลี จีน

รายชื่อนครในสหรัฐอเมริกาเรียงตามจำนวนประชากร

วิชา ภูมิศาสตร์เมือง Urban Geography (GEO 3409)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

นายอนุสร พุ่มพวง

geography2gis@gmail.com

ลักษณะการกระจายตามขนาดของเมือง

การกระจายของเมืองตามกฎของเอคนคร

- เมืองอันดับ 1 มีประชากรสูงมากเมื่อเทียบกับประชากรของประเทศ
- เป็นเมืองที่ใหญ่กว่าเมืองขนาดรองหลายเท่า
- เป็นเมืองโตเดี่ยวหรือศูนย์กลางของโอกาสทางเศรษฐกิจดึงดูดคนที่มีความสามารถจากทั่วประเทศ

ตัวอย่าง : อังกฤษ ฝรั่งเศส อาร์เจนตินา ไทย

การกระจายของเมืองแบบเมืองขนาดกลาง

กลุ่มเมืองในระดับใดระดับหนึ่ง(ใหญ่ กลาง เล็ก)ในประเทศไม่มี

ตัวอย่าง : ออสเตรเลีย ไม่มีเมืองขนาดเล็ก มีแต่เมืองขนาดใหญ่และกลาง

นิวซีแลนด์ไม่มีเมืองขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นเมืองขนาดกลาง

วิชา ภูมิศาสตร์เมือง Urban Geography (GEO 3409)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

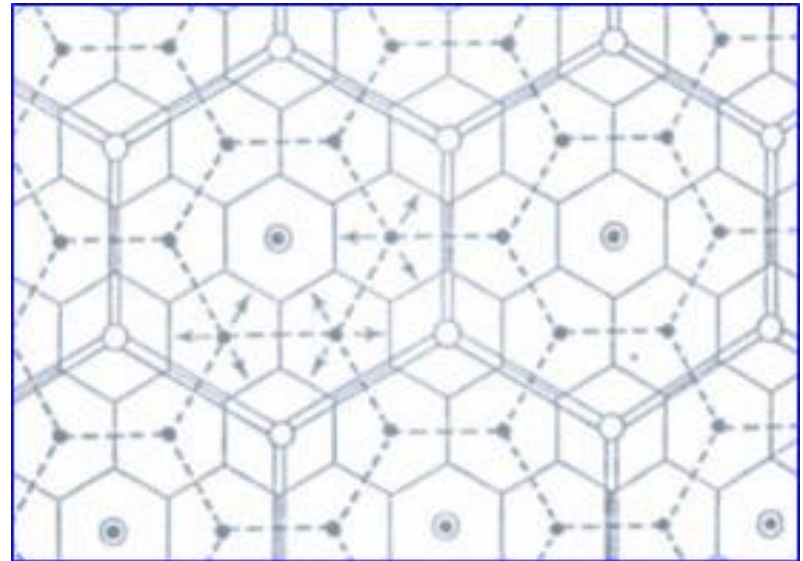
นายอนุสร พุ่มพวง

geography2gis@gmail.com

ทฤษฎีแห่งกลาง (Central Place Theory)

กรอบแนวคิด :

ทำความเข้าใจถึงรูปแบบ
ตำแหน่งที่ตั้ง การกระจาย
และบทบาทหน้าที่ของเมือง
ในฐานะเป็นศูนย์กลางการค้า
หรือศูนย์กลางการบริการ

วิชา ภูมิศาสตร์เมือง Urban Geography (GEO 3409)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

นายอนุสร พุ่มพวง

geography2gis@gmail.com

ทฤษฎีแหล่งกลาง (Central Place Theory) ของ Walter Christaller

- จุดสำคัญคือ ความคิดเรื่องการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ทางด้านบทบาทหน้าที่ระหว่างเมืองหนึ่งกับเขตชนบท ที่อยู่รอบๆ และจากข้อกำหนดว่า อาชีพหลักหรือลักษณะของเมืองเมืองหนึ่ง คือการเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค
- บางเมืองเท่านั้นที่จัดว่าเป็นแหล่งกลาง (ศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าและบริการให้แก่ประชาชนที่อาศัยในชุมชนและดินแดนโดยรอบชุมชนนั้น)

ความเป็นแหล่งกลาง (Centrality)

- ระดับที่เมืองให้บริการแก่พื้นที่โดยรอบ สามารถวัดได้จากจำนวน ประเภท และคุณภาพของสินค้าและบริการที่เมืองหรือชุมชนนั้นมีอยู่
- ความเป็นแหล่งกลางบอกถึงความแตกต่างระหว่างขนาดและความสำคัญของเมือง หรือแหล่งกลางบอกฐานลำดับศักดิ์ของแหล่งกลาง

บทบาทหน้าที่กลาง

- หมายถึงกิจกรรมการค้าปลีกหรือบริการในแหล่งกลาง
- แหล่งกลางระดับสูง (เมืองใหญ่) มีหน้าที่หรือกิจกรรมมากกว่าแหล่งกลางขนาดเล็ก
- ประเภทหรือลำดับสินค้าและบริการในแหล่งกลางมี 3 ประเภท
 - 1) สินค้าอันดับต่ำ : จำเป็น ประจำวัน ถูก ซื่อประจำ พบทุกชุมชน
 - 2) สินค้าอันดับกลาง : จำเป็นรองลงไป ราคาปานกลาง ซื่อขายไม่บ่อย พบในชุมชนเมืองขนาดกลางและใหญ่
 - 3) สินค้าอันดับสูง : จำเป็นน้อย แพง พบเฉพาะเมืองขนาดใหญ่

ขอบเขตหรือพิสัยของสินค้า

- หมายถึงเขตตลาดของสินค้า หรือระยะทางที่ผู้บริโภคเดินทางไปซื้อสินค้า
- ชนิดของขอบเขตสินค้ามี 3 ประเภท
 - 1) ขอบเขตภายนอกในอุดมคติของสินค้า :
 - 2) ขอบเขตภายนอกจริงๆ ของสินค้า :
 - 3) ขอบเขตภายในของสินค้า :
- ขอบเขตภายนอกจริง = หรือ > ขอบเขตภายใน : ธุรกิจดำเนินการได้
- ขอบเขตภายนอกจริง < ขอบเขตภายใน : ธุรกิจขาดทุน -> เลิก/ย้าย

ระดับการทรงตัว

- หมายถึงปริมาณของอำนาจซื้อ หรือจำนวนผู้บริโภคต่ำสุด ที่ต้องการในพื้นที่ที่อุดหนุนให้ผู้ประกอบการอยู่ได้
- บางครั้งหมายความถึง ปริมาณเงิน หรือระดับปริมาณการขาย ที่ต่ำที่สุดที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการ เพื่อให้ดำเนินธุรกิจไปได้ โดยไม่ขาดทุน

ทฤษฎีแหล่งกลาง (Central Place Theory) ของ Walter Christaller

ข้อสมมติ

1) สภาพแวดล้อม

- ชนบทรอบแหล่งกลางราบเรียบ สม่ำเสมอ
- การเดินทางสะดวกเท่าเทียมกัน รูปแบบขนส่งเดียว ค่าเดินทางแปรผันตรงกับระยะทาง
- การกระจายตัวการตั้งถิ่นฐานสม่ำเสมอ
- อำนาจการซื้อเท่าเทียมกัน รสนิยมการบริโภคเหมือนกัน

ทฤษฎีแห่งกลาง (Central Place Theory) ของ Walter Christaller

ข้อสมมติ

2) พฤติกรรมผู้บริโภคและผู้ประกอบการ

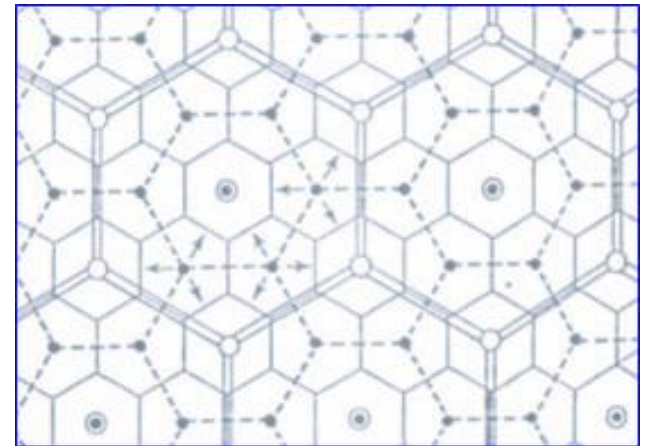
- ผู้บริโภคจะเดินทางไปซื้อสินค้าหรือบริการจากแห่งกลางที่ใกล้ที่สุด
- ผู้ประกอบการจะไม่ผลิตสินค้าหรือบริการใดๆ ถ้าไม่มีกำไร (ความต้องการในสินค้าน้อยกว่าระดับการทรงตัว)

ทฤษฎีแห่งกลาง (Central Place Theory) ของ Walter Christaller

คุณลักษณะของโครงสร้างของแห่งกลาง

- 1) จำนวน/ระยะทาง แห่งกลางขนาดใหญ่และรอง
- 2) ขนาดแห่งกลางจำแนกตามความแตกต่างโดย จำนวนประชากร / จำนวนหรือประเภทของบทบาทหน้าที่กลาง
- 3) แห่งกลางอันดับสูงสุดให้บริการในพื้นที่กว้างสุด
สินค้าและบริการประเภทสูงสุด ให้บริการ
ดินแดนเบื้องหลังด้วยสินค้าและบริการขั้นต่ำด้วย
- 4) แห่งกลางอันดับรองลงไปให้บริการสินค้า
และบริการน้อยลงไป ปชช.จากแห่งกลาง
อันดับรองจำเป็นต้องซื้อสินค้าและบริการจากแห่งกลางอันดับสูงขึ้นไป

วิชา ภูมิศาสตร์เมือง Urban Geography (GEO 3409)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

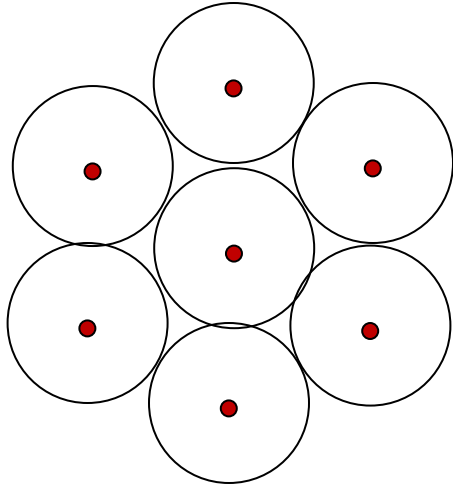
นายอนุสร พุ่มพวง

geography2gis@gmail.com

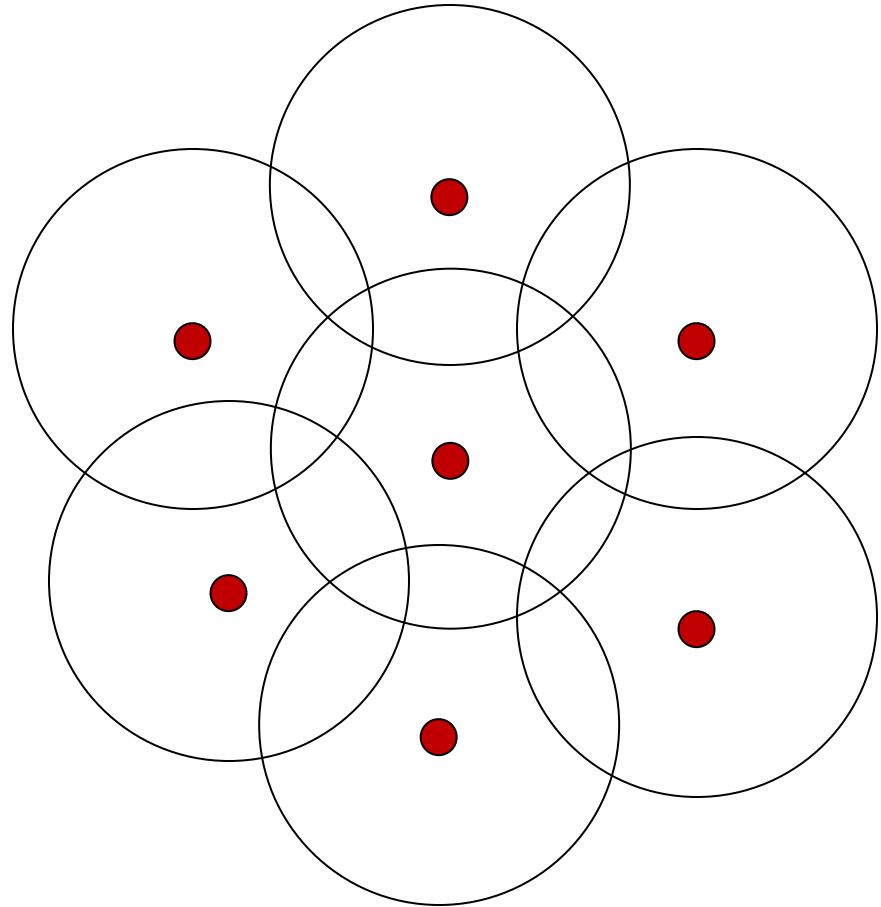
ทฤษฎีแหล่งกลาง (Central Place Theory) ของ Walter Christaller

ขั้นตอนการพัฒนาของแหล่งกลาง

1

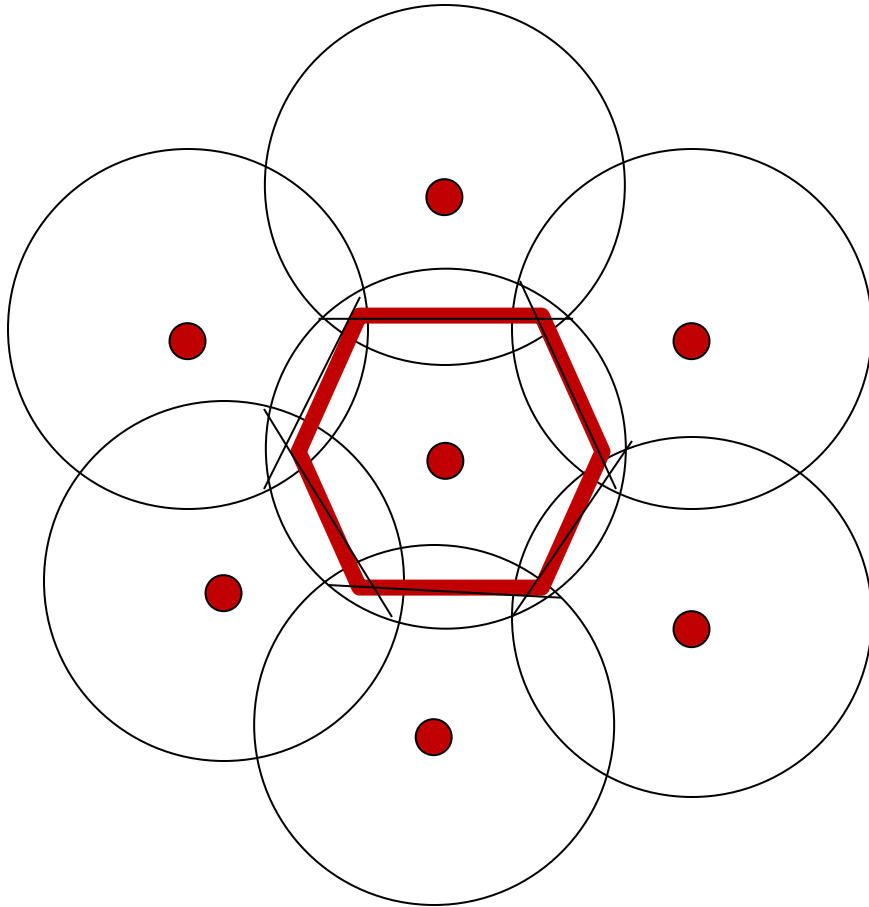

2

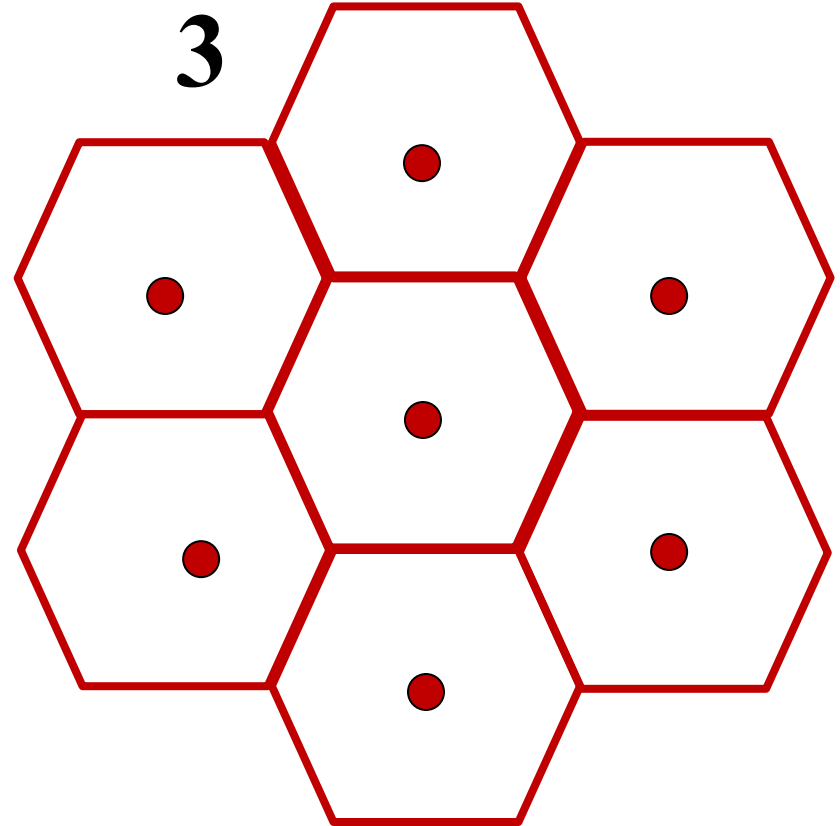

ทฤษฎีแห่งกลาง (Central Place Theory) ของ Walter Christaller

ขั้นตอนการพัฒนาของแห่งกลาง

3

วิชา ภูมิศาสตร์เมือง Urban Geography (GEO 3409)

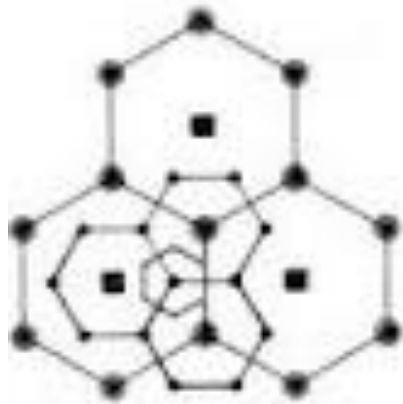
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

นายอนุสร พุ่มพวง

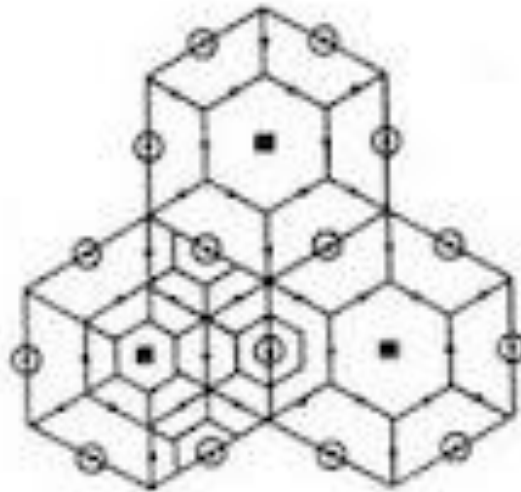
geography2gis@gmail.com

กฎเกี่ยวกับลำดับศักดิ์ของทฤษฎีแห่งกลาง

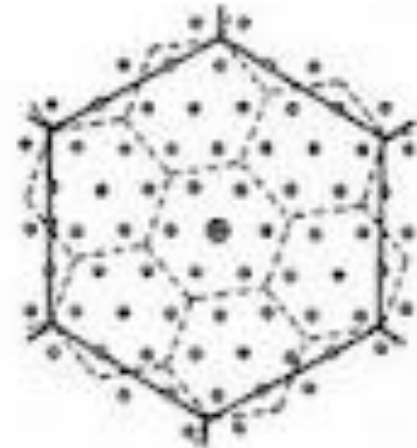
Organizzazione delle aree di mercato secondo i tre principi di Christaller

(a)

(b)

(c)

- a) il principio del mercato ($K = 3$)
- b) il principio del trasporto ($K = 4$)
- c) il principio amministrativo ($K = 7$)

วิชา ภูมิศาสตร์เมือง Urban Geography (GEO 3409)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

นายอนุสร พุ่มพวง

geography2gis@gmail.com